

Departementspromemorian (Ds 2019:10) ”Ett förbud mot spridning av bilder från rättegångar”

Ju2019/01986/DOM

TU – Medier i Sverige har tagit del av rubricerad departementspromemoria och får anföra följande.

Sammanfattning

- TU konstaterar att det föreslagna förbudet mot spridning av bilder från rättegångar inte omfattar spridning av bilder på det grundlagsskyddade TF-/YGL-området.
- TU avstyrker förslaget också i fråga om bilder utanför TF-/YGL-området mot bakgrund av de bestämmelser om ordning och säkerhet i domstol som nyligen trätt ikraft.
- TU förordar, om förslaget ändå genomförs, att det ska finnas undantag från straffansvar, där spridningen varit försvarlig.

1. Förslaget och grundlagsskyddet

I promemorian föreslås en kriminalisering av spridning av bilder från rättegångar. Förbudet föreslås bli infört i anslutning till bestämmelserna om fotoförbud i rättegångsbalken.

TU konstaterar inledningsvis att förslaget inte omfattar grundlagsskyddad spridning av bilder på tryckfrihetsförordningens (TF:s) och yttrandefrihetsgrundlagens (YGL:s) område. Detta skulle förutsätta en grundlagsändring, vilket inte är vare sig aktuellt eller lämpligt.

TU konstaterar vidare att begränsningen i förhållande till TF och YGL inte bara omfattar publicering av bilder utan också spridning av bilder som sker inom ramen för meddelarfriheten, det vill säga en spridning som syftar till ett offentliggörande i grundlagsskyddade medier, till exempel genom att en bild från en rättegång överlämnas till en redaktion.

2. Överväger behovet?

TU delar uppfattningen att det kan finnas ett behov av att, utanför de grundlagsskyddade medierna, begränsa möjligheterna till spridning av bilder från rättegångar.

Sedan den 1 juli 2019 gäller dock nya och skärpta bestämmelser rörande ordning och säkerhet i domstol (prop. 2018/19:81), bland annat rörande fotografering och användande av elektronisk utrustning som kan störa ordningen eller användas för bildupptagning. Sådan utrustning ska vara avstängd och undanstoppad.

Enligt TU:s mening måste man utgå från att de nya reglerna har den avsedda effekten och därigenom förebygger och förhindrar att en spridning i nästa led blir aktuell. Det finns under alla omständigheter skäl att avvakta effekterna av de nya reglerna. Att redan nu införa en kriminalisering av bilder från rättegångar vore att i förväg både underkänna och underskatta den nyss genomförda reformen. TU avstyrker därför förslaget om en kriminalisering av spridning.

3. Undantag

Om promemorians förslag om ett förbud mot spridning ändå skulle genomföras, tillstyrker TU bedömningen av att det måste finnas undantag från straffansvar.

I promemorian föreslås att sådana undantag ska kunna medges i ”ringa fall”, som när det finns ett legitimt allmänintresse att sprida bilden, till exempel för att avslöja oegentligheter i rättssalen eller om endast en begränsad del av en person syns på bilden. Från yttrande- och informationsfrihetssynpunkt kan dock en avgränsning till ”ringa fall” vara alltför snäv. TU förordar därför att undantaget från straffansvar avgränsas till – eller kompletteras med – situationer där fotograferingen varit ”försvarlig”.

Stockholm 2018-08-20

TU – Medier i Sverige

Jeanette Gustafsdotter
VD

Per Hultengård
Jurist